

ЮЗ-ЖАҒ СОҲАСИНИНГ ЎҚ ОТУВ
ҚУРОЛЛАРИДАН ЖАРОҲАТЛАНИШИ

**Ўқ отув қуролларида жароҳатланишлар
тинчлик ва ҳарбий ҳаракатлар
даврида юзага келади. Тинчлик
давридаги жароҳатлар овчиликда
фойдаланиладиган ўқ отув қуроллари ва
ўқлари билан етказилади. Ҳарбий
ҳаракатлар даврида юз-жағ соҳасида
турли жароҳатлар учрайди. Улар битта
ёки бир неча жароҳатловчи омиллар
таъсирида юзага келади. Жароҳат
оғирлиги ишлатилган қурол тоифаси, ўқ
дориси ва унинг отилиш масофасига
боғлиқ**

милтиқлардан отилган ўқнинг учиш тезлиги 550-1000 м/с бўлиб, бундай ўқ юқори кинетик куч билан зарба беради.

Снарядлар – ҳар хил фугасли, парчаланувчи, ёндирувчи, зирхтешар, кимёвий бўлиши мумкин.

Снарядлар портлаганида майда парчаларга бўлиниб, кучли ҳаво тўлқини ҳосил қилади.

Отув қуролларининг ўқлари (сочма ўқ, картеч–йирик питрали ўқ–золдирли, ўқлар зарбасининг ҳаво ва сувдаги тўлқини, иккиламчи снарядлар)дан ҳар хил шикаст етказиш кучига эга.

Ов милтиғидан отилган ўқ тезлиги 1000 м/с га етганлиги учун юз-жағ соҳасида катта кўламдаги бузилишларга, шу жумладан, травматик ампутацияга олиб келади.

Ўқ тегиши натижасида яра икки босқичда ҳосил бўлади

Биринчи босқичда бевосита снаряд ва унинг учида ҳосил бўлган ҳаво тўлқини зарбасидан тўқима ва аъзолар йиртилади. Бу жараён $0,0001 - 0,001$ с давомида кечади.

Иккинчи босқичда жароҳатловчи снаряд тўқималардан

чиқиб кетганидан сўнг ҳосил бўлган йўл атрофидаги тўқима ва аъзоларда узоқ давом этувчи мураккаб титилиш ва бузилиш жараёни кечади. Бу босқич

$0,04 - 0,19$ с давомида кечиб, ўқ тўқимага таъсир этган вақтдан $300 - 500$ марта узоқ давом этади.

**Ўқ отув қуролларидан олинган жароҳатлар
ҳар хил ва қайтариб бўлмас шаклда бўлади.
Нуқтадек ярадан мажақланган юзнинг катта
қисми ўпи-
риб узилган жароҳат бўлиши мумкин. Яра
ичида қон қуйқаси, мажақланган
тўқималар, тишлар, жағ суяги ва
парчаларидан ташқари, тупроқ, кийим пар-
чалари, сочлар, шиша синиқлари, тошлар,
ёғоч парчалари, овқат қолдиқлари
ва бошқа нарсалар қўшилиб учрайди**

**Юзнинг айрим соҳаларидаги ўқли
жароҳатларнинг хусусиятлари
Юзнинг ён соҳаларидаги жароҳатлар.**

Лунж жароҳатлари умумий
юз жароҳатларининг 41,2% ини ташкил қилган.
Яралар шакли бўйича –хилма-хил, ҳажми бўйича –
кичкинагина нуқтадан катта нуқсонгача бўлган.
Лунждаги жароҳатлар юз ва уч шохли нервларнинг
узилиши билан кечган.

Пастки жағ шохи ва бурчагининг жароҳатлари
9,6%ни ташкил қилган. Бу соҳада, одатда, чайнов
мушаги, қулоқ олди сўлак бези найи,
паренхимаси ва юз нерви жароҳатлари учрайди

**Пастки жағ ости соҳаси жароҳати (1,4%) деярли
ҳамиша йирингли
яллиғланиш жараёни билан кечган ва атрофдаги
соҳаларга тарқалган. Бу соҳада юз артерияси,
вена, ҳалқум, кекирдак ва жағ ости сўлак безининг
жароҳатлари кузатилган.**

**Тил жароҳатланганда, қисқа муддатда
ривожланаётган гематома ва
шиш ҳисобига оғизга сиғмай қолади, овқат
истеъмол қилиш ва нутқ бузилиб, асфиксия хавфи
туғилади**

**Ўқли жароҳатларнинг битишидаги ўзига
хос хусусиятлар. Отув
қуролларидан ҳосил бўлган яранинг
битиш даври уч босқичдан иборат.
(Кузин М.Н., 1973): – яллиғланиш босқичи
(томирлардаги ўзгаришлар ва
яранинг тозаланиши); – регенерация
(тикланиш) босқичи (грануляцияли
тўқиманинг ҳосил бўлиши ва етилиши); –
эпителизация ва чандиқнинг
реорганизация босқичи.**

**Юқори жағдан ўқли жароҳат олган ярадорларга
тиббий ёрдам кўрсатиш қуйидагилардан
иборат:**

**□ Ярадорларга батальон ёки полк тиббий
пунктида, шунингдек, алоҳида медицина
батальонида юқори жағнинг ўқли
жароҳатларида ҳаётни сақлаб қолиш учун зарур
бўлган муолажалар ўтказилиб, транспорт
иммобилизацияси амалга оширилади. Клиник–
рентгенологик текширувлардан ўтказиб,
бирламчи
жарроҳлик амалиёти қилинади ва даволовчи
иммобилизация амалга оширилади**

E`tiboringiz uchun rahmat